

SLOVENSKI SOKOL.

GLASILO SLOVENSKE SOKOLSKE ZVEZE.

ŠTEV. 9.

V LJUBLJANI, 25. SEPTEMBRA 1909.

LETO VI.

Sokolskim vaditeljem!

(Predavanja izobraževalnega odseka za vaditeljski tečaj Č. O. S. 1908.)

(Dalje.)

Kakšno bodi naše stališče do pomembnih časovnih vprašanj.¹⁾

(Uvod — politično prepričanje, politične stranke v sokolskih društvih — stanovska in razredna vprašanja — socialna vprašanja — sokolska društva in druga telovadna društva, zlasti delavska.)

Uvod.

Sokolstvo je po svojem namenu in poklicu izključno naroden zavod, zakaj meri na telesno in нравno vzgojo in plemenitenje vsega češkoslovanskega (slovenskega)²⁾ naroda. Njegov končni cilj je torej zdrav, močan in plemenit narod in zategadelj osvaja s svojim delovanjem vse njegove sloje brez ozira na razredne (stanovske), premoženjske in socialne razmere.

Ako Sokolstvo to idealno nalogo vrši, mora porabljati vsa sredstva, v kolikor spadajo v njegov delokrog (in to kakor po telesni in vzgojni strani, tako po нравni, prosvetni in socialni), da bi se s sigurnim in trdnim korakom bližalo svojemu končnemu cilju. Ne sme živeti samo svojemu pisanemu programu, ampak mora prodirati v dejansveno življenje, zasledovati, opazovati in proučevati življenje naroda in vseh njegovih slojev, zakaj najboljši program ostane samo program, prazna beseda, če se ne prevede v čin in dejstvo.

Smo tu zaradi naroda, za narod. Narod so vsi njegovi sloji in razredi in mi kot naroden zavod, prosveten in napreden (v pravem zmislu besede) moramo tudi poznati in zasledovati težnje in želje vseh in v prvi vrsti najslabših. („Nobeni novi toki in misli nam ne smejo

ostati tuji ali nepristopni.“ Tyrš.) Če ne bomo imeli zanje umevanja in zanimanja, pojdejo preko nas in brez nas in mi izgubimo ne le ves vpliv, nego tudi možnost, kakorkoli delovati med njimi. Tako bi Sokolstvo prenehalo biti vsenaroden zavod (za vse sloje) in postala bi združba samo gotovega, omejenega razreda narodovega.

Zatorej ne smemo odreveneti, ampak iti z duhom časa in speti za neprestanim napredkom in udovrševanjem. — („Pomnimo vedno, da je mogoče napredovati in se izpopolnjevati, da bi se bilo moglo vse, kar je narejenega, izvršiti drugače in morda bolje. Vse tuje težnje nam je spoznavati iz lastnega nazora, vsako gibanje in vsako smer moramo vsaj poznati.“ Tyrš.)

Politično prepričanje — politične stranke v sokolskih društvih.

Sokolska društva niso v ožjem pomenu besede politična društva. Politično strankarstvo — podpiranje gotovih političnih strank, razpori pripadnikov raznih političnih smeri, izključevanje manjšin itd. — mora ostati na strani, zakaj Sokolstvo je skupna zadeva vsemu narodu, njegov namen je telesna in нравna čvrstost vseh pripadnikov narodovih.

Sokolstvo je nad strankami in služi vsemu narodu. Ne more in tudi ne sme posegati v politične strankarske spore, kajti povzneseno je nad dnevna in časovna vprašanja, o katerih se mnenja in nazori preminjajo, da, naravnost prevračajo v teku časa. („Sokolstvo ni premenljiva dnevna moda, temveč važna naloga.“ Tyrš.)

Seveda pa je politično združenje v širšem pomenu besede, kajti vzgajajoč zdrave, močne,

¹⁾ Jedro misli, tvorečih temelj predavanja v tečaju.

²⁾ Dostavek prelagatelja.

značajne in zavedne pripadnike narodove, s tem vpliva tudi na načelnost in nравnost posameznih političnih strank, dajoč jim telesno in nравno trdne strankovce.

Politično prepričanje je stvar vsakega posamnika. Vsakdo mora imeti svoje lastno prepričanje in ga priznavati ob ugodni priliki odkrito in možato in „bodi zato vsakdo med nami dobrodošel, spoštovan in cenjen, kdor je Čeh.“ (Tyrš.)

Politični boji morajo sicer biti izključeni izmed nas, toda različnost političnega naziranja in prepričanja ne more nikdar biti vzrok, da bi koga izključevali iz naših vrst — s pridržkom, da ne stremi za prevratnimi cilji in nasprotnimi našemu programu (idejnemu in narodnemu). Saj branimo svobodo in prostost!

S tem pa ni rečeno, da bi morali biti vne-marni do vseh političnih (in drugih) strank in pasivno ter brez obrambe gledati, kako s svojim delovanjem segajo v najširše sloje naroda na škodo narodne misli, napredne, prosvetne in socialne.

Zakaj? Ker je naše mesto med narodom, naše delo za narod in mora zategadelj meriti tudi proti tem, ki segajo po tem narodu.

Sicer izhaja to iz našega programa: saj naš cilj ni samo telesno, ampak tudi nравstveno vzgojenje in poplemenitenje naroda in zategadelj moramo vse, kar bi ogražalo to telesno, toda **obenem** tudi nравstveno poplemenitenje, torej ono nравno uspelost, krepko in v vseh primerih zatirati.

Proč z vsem nazadnjaštvom, mračnjaštvom in nerodoljubjem! Proti takemu delovanju moramo postaviti svoje agitacijsko, izobraževalno in vzgojevalno delovanje. Le v tem je naše edino, ali resnično orožje.

„Poklicani smo, ohranjati svoj narod pri tisti vsestranski čilosti ter trajni in čvrsti moči, pri zdravju telesnem, duševnem in nравnem, ki ne dovoljuje, da bi se pokazalo kakšno izprijenje in tako kakšen zastanek, kakšno nazadnjaštvo, ta najhujši, da, morilni zločin, storjen narodom.“ — „Nobene nemarnosti, lenosti in omrzlosti! Sicer bi bili same karikature, potvare tega, kar moramo biti!“ Tyrš.

In kar je bilo rečeno o političnih strankah, velja tudi o krajevnih stran-

kah v okrajih, mestih, občinah i. t. d. in njih bojih.

Stanovska in razredna vprašanja.

Sokolstvo ne pozna razločka stanov niti ne razredov, kajti hoče popolno enakost. In to ne samo v telovadnici, ampak tudi zunaj nje. Ono smatra vse člane za enake in svobodne pripadnike naroda (— zato je češko Sokolstvo tudi manifestiralo l. 1906. za splošno in enako in neposredno volilno pravico —), zakaj njegovo načelo je enakost, prostost, bratstvo. Med Sokoli mora biti enako spoštovan in cenjen delavec kakor uradnik, revež kakor bogataš, proletarec kakor inteligent. („Stvar sokolska, kakor se obrača do vseh stanov in slojev, pomenja toliko, kolikor“ . . . i. t. d.¹⁾ Tyrš).

Načela pa ne smejo ostati zgolj gesla, ampak treba jih je uteleševati in prenašati v resnično življenje. Saj s samim proglašanjem prostosti in enakosti vseh razredov in slojev naroda ter posameznikov še nismo ničesar storili in nismo spravili s sveta dejansveno obstoječih razporov posameznih stanov ter njih bojev!

S tem pa naj ne bo rečeno, da bi bilo reševanje stanovskih in podobnih vprašanj naša naloga, čeprav bi ob svoji poštenosti in odkritosti tudi v tej smeri radi prispevali. Ako pa ne moremo kot celota pri njih reševanju naravnost ali posredno sodelovati, jih pa moramo vsaj poznati in svoje razmerje do njih pojasniti.

Oznanjamo enakovrednost, enakopravnost, obenem svobodo vseh stanov in posameznikov. Če smo torej za svobodo sploh, moramo isto svobodo in isto prostost priznati tudi vsakemu posamezniku, da sam odloči, na kakšen način hoče braniti stanovske, strokovne zadeve in s kakšnimi sredstvi delati na ohranitev in povzdigo svojega stanu. Večina dela to v posebnih strokovnih organizacijah, bodisi že delavskih, obrtnih, agrarnih, uradniških i. t. d.

Mi smatramo te organizacije za stanovske, torej nepolitične, ki ne smejo imeti političnega značaja. (V Angliji, v deželi vzorne delavske strokovne organizacije, ne poznajo nobenih „političnih“ strokovnih organizacij, zakaj interesi političnih strank so izločeni iz njih). Toda priznavamo jih obenem za važno, da, često edino sredstvo za gospodarsko in nравno povzdigo dotične panoge, in zato kot prijatelji, da, naravnost pijonirji vsega napredka ne

¹⁾ Glej v „Slovenskem Sokolu“ iz l. 1904., str. 36.

moremo zabranjevati svojim bratom članstva in delovanja v strokovnih organizacijah, merečih na okrepitev panoge, torej gotovega sloja in razreda in s tem tudi vsega naroda.

Le nič strahu in bojazni pred tem, saj zdrava in silna misel sokolska lahko postane bogat vrelec, iz katerega morejo črpati tudi strokovne organizacije sveže vire čvrste življenjske sile. Tyrševa ideja more tu delati prave čudeže na gospodarski prosep močnih in npravno uspelih organizacij!

Mi vzgajamo brate za življenje in dajemo jim moč in veselje k bojem za njih obstanek.

Naj gredo torej v življenje! Njih sreča bo, če jih društvo zna pripraviti za ta boj in vzgojiti iz njih može telesno zdrave in npravno trdne . . .

Toda sokolski program pomenja tudi vzajemno vdanost, naklonjenost in lju-

bezen. Ne more zatorej biti naš namen, da bi v sokolskih vrstah jačili in razvneli strasti in boje posameznih stanov in da bi društva kot taka zavzemala gotovo strankovno stališče. Nasprotno, hočemo jih vzajemno približevati in zblíževati.

Ves svet je v današnjih razmerah pozorišče bojev, upehujočih telo in utrujajočih dušo, naj bo torej tu vsaj eno mesto, kjer bi borilci nahajali nekoliko miru, oddiha in ljubezni. In to mesto bodite naše telovadnice, zbirajoče poštene in zavedne duše češke (slovenske).

Telovadnice in društva sploh ne smejo torej biti niti torišče političnih strank, niti — bojšče raznih stanov, ali biti morajo središče resnega dela, vršenega v korist in prosep — vseh.

(Dalje prih.)

Načrt pravil sokolske župe.

Ime in sedež.

Čl. 1. Društvo se imenuje sokolska župa. Sedež ima v stalnem bivališču župnega staroste.

Namen.

Čl. 2. Namen župe je, gojiti in širiti telesne vaje v povzdigo telesnih in npravnih moči v slovenskem narodu, do vzajemne podpore zblíževati slovenska sokolska društva, združena v župi.

Sredstva.

Čl. 3. Svoj namen dosega župa:

- da skrbi za gojenje telesnih vaj ter za uvedbo enotnega telovadnega sestava in enotne metode;
- da prireja shode, javne telovadbe, tekme, slavnosti, župne in okrožne izlete;
- da pošilja vaditelje in nadzornike po društvih, združenih v župi;
- da prireja predavanja ter izdaja in zalaga razprave in spise, mereče na povzdigo telesnih in npravnih moči v slovenskem narodu;
- da gmotno in npravno podpira društva;
- da skrbi za ustanovitev novih društev;
- s pomočjo denarnih prispevkov, ki jih plačujejo društva župi; višino teh prispevkov določa in po potrebi izpreminja župni občni zbor;
- da uporablja vsa zakonita sredstva, s katerimi bi se moglo koristiti društvenemu namenu.

Članstvo.

Čl. 4. Član župe more biti vsako sokolsko društvo na, ki ni član kake druge župe, je pravilno prijavilo pristop ter je bilo od župnega odbora sprejeto. Slovenska sokolska zveza pa ima pravico, odobriti članstvo. Prvi člani župe brez poprejšnjega sprejetja po od-

boru so društva.

Čl. 5. Član župe preneha biti društvo:

- ako ga Slovenska sokolska zveza sporazumno ž njim prideli drugi župi;
- ako na način, veljaven po njegovih pravilih, sklne izstop iz župne zveze in to pismeno naznani župnemu odboru;
- ako trikrat opomnjeno ne plača prispevkov za minulo leto in ako na podlagi tega župni odbor proglašja njega izstop;
- ako se na sklep župnega odbora izključi iz župne zveze. Izključeno ali nesprejeto društvo ima pravico, tri mesece po prejemu odborovega sklepa pismeno se prizvati na župni občni zbor, proti katerega sklepu ni nadaljnega priziva.

Pravice članov.

Čl. 6. Vsako od župe sprejeto društvo ima pravico, biti deležno vseh koristi župnega delovanja, kakršno ima v mislih čl. 3., in se udeleževati vseh volitev v župi.

Čl. 7. Dolžnosti vsakega župi pripadajočega društva so:

- plačevati prispevke, ki jih je določil župni občni zbor, in to najkasneje do konca avgusta upravnega leta, ki se pričinja s prvim januarjem; —
 Novo ustanovljeno društvo, ki pristopi v župno zvezo, je prvo leto popolnoma prosto župnih prispevkov.
- udeleževati se župnih javnih telovadb in tekem, prrediti vsaj enkrat na leto krajevno javno telovadbo, bodisi samo, bodisi skupno z drugimi društvi;
- pošiljati zastopnike na župne shode;
- pošiljati vaditelje v župni vaditeljski tečaj;

- e) pošiljati v določenem času župnemu odboru, oziroma vaditeljskemu zboru statistična poročila in poročila o svojem delovanju;
- f) izvrševati vse odredbe župe in Slovenske sokolske zveze.

Uprava župe.

Čl. 8. Upravne zadeve župe upravlja župni občni zbor in župni odbor, telovadne zadeve pa župni vaditeljski zbor.

Občni zbor.

Čl. 9. Redni župni občni zbor sklicuje župni odbor vsako leto; če mogoče, naj se vrši menoma na sedežih posameznih župnih društev.

Izreden občni zbor more sklicati odbor, kadar smatra to za nujno potrebno, sklicati ga pa mora, ako to zahteva tretjina v župi združenih društev.

Čl. 10. Pristop na župni občni zbor z razpravno pravico imajo vsi člani župnih društev, glasovalno in volilno pravico pa imajo samo zastopniki društev, ki so bili na rednem občnem zboru društva izvoljeni. Vsako društvo pošlje za vsakih 50 članov dva zastopnika; na prebitek 30 članov pripadeta tudi dva zastopnika.

Čl. 11. Obravnave občnega zbora so javne, ako se ne tičejo osebnih zadev članov društev; v tem primeru sme predsednik sejo proglašati za tajno.

Čl. 12. Občni zbor je sklepčen, ako je zastopana vsaj polovica župi pripadajočih društev. Ako se ne snide zadostno število, se skliče z istim naznanilom drugi občni zbor na isti dan za uro pozneje s pristavkom, da morejo navzočni zastopniki sklepati veljavno brez ozira na število zastopanih društev, toda samo o predmetih, ki so na dnevnem redu. Izjemo obsega čl. 33. teh pravil.

Čl. 13. Sklepa in voli se z nadpolovično večino glasov. Ob enolikoglasju odločuje glas predsednikov; pri volitvah odločuje v tem primeru žreb. Vse volitve se vrše po glasovnicah, ki jih mora vsak društveni zastopnik osebno oddati. Aklamacija je samo tedaj dopustna, ako jo sklene občni zbor.

Čl. 14. Občnemu zboru predseduje župni starosta ali njegov namestnik (prvi, oziroma drugi podstarosta), ob njih odsotnosti pa samo za ta primer po občnem zboru izvoljeni predsednik.

Čl. 15. Občni zbor sklepa o vseh župnih zadevah. Pri- držano pa mu je:

- voliti župno predsedstvo, t. j. starosto, prvega in drugega podstarosta, načelnika, tajnika, blagajnika, zapisnikarja in tri namestnike. Župnemu predsedstvu pripadajo tudi podnačelnik, ki ga voli vaditeljski zbor (čl. 24.), in okrožni načelniki, ki jih volijo društva posameznih okrožij (čl. 21., g);
- voliti 3 pregledovalce računov;
- določevati višino župnih prispevkov;
- potrditi poročila župnega odbora, pregledovalcev računov in vaditeljskega zbora;
- sklepati o premembi teh pravil ter tudi razlagati posamezna določila, ako bi radi njih nastalo nesporazumenje;
- odločevati o prizivih društev proti sklepom župnega odbora;
- sklepati o razdelitvi ali razdruženju župe.

Župni odbor.

Čl. 16. Za eno leto izvoljeni župni odbor sestoji iz predsedstva in iz toliko drugih članov, kolikor je društev v župi. Odbor vsakega društva voli po enega člana v župni

odbor in pa njegovega namestnika. Prvi odbor sestoji torej po določbi čl. 4. iz predsedstva in . . . članov, odpolanjih posamič od društev, navedenih v čl. 4.

Čl. 17. Župni odbor, ki mu predseduje starosta ali, če je zadržan, njegov namestnik, prične svoje delovanje najkasneje 14 dni po svoji izvolitvi.

Čl. 18. Sedež župe je obenem sedež župnega odbora. Odborova seja se mora vršiti vsaj ena na četrt leta. Seja sklicuje starosta, oziroma podstarosta.

Čl. 19. Starosta zastopa župo proti drugim osebam in oblastvom. Listine, s katerimi se župa pravno obvezuje, morata podpisati starosta (prvi, oziroma drugi podstarosta) in tajnik. Listine druge vrste, dopise, razglase v imenu zveze podpisuje in prijavlja starosta (prvi, drugi podstarosta) ali tudi tajnik sam, če se tičejo telovadbe, pa načelnik.

Čl. 20. Da župni odbor veljavno sklepa, je treba navzočnosti vsaj polovice članov. Navzočni sklepaajo z nadpolovično večino glasov. Ob enolikoglasju odloča starosta, ki sicer ne glasuje.

Čl. 21. Župni odbor ureja notranje in vnanje zadeve župe, v kolikor niso pridržane občnemu zboru. Posebno pa:

- sklicuje pismeno župne občne zборе, katerih spored mora 14 dni prej naznaniti;
- podaja občnemu zboru predloge in poročila o svojem delovanju v vseh po pravilih določenih smereh;
- določa sporazumno z društvom, katerega se tiče, kraj in čas shoda, župne javne telovadbe in župnih izletov;
- pobira župne prispevke ter upravlja župno imovino;
- sprejema na novo priglašena društva v župno zvezo;
- izključuje iz župne zveze društva, ki so se pregrešila proti disciplini, ali pa iz drugih važnih vzrokov, zlasti pa na podlagi čl. 5. odst. c);
- deli župo po potrebi v mejah teh pravil v manjše samoupravne skupine — okrožja —, ki morajo obsegati najmanj troje v župi združenih društev, to pa v prid izdatnejšega dela v telovadnem in upravnem oziru. Društva, ki so združena v eno okrožje, volijo okrožnega načelnika in tajnika, ki v vseh zadevah lahko zastopa načelnika. Vsako podjetje okrožij mora biti vnaprej odobreno po župnem predsedstvu.

Namestniki.

Čl. 22. Namestnike članov predsedstva in odbora kliče starosta v predsedstvo, oziroma v odbor, če se kak član predsedstva ali odbora iz tehtnih vzrokov ne more udeleževati dela predsedstva, oziroma odbora ali če izstopi iz predsedstva ali odbora.

Za nenavzočne člane odbora glasujejo navzočni namestniki. Treba je torej, da so namestniki pri vsaki odborovi seji navzočni.

Namestniki članov predsedstva se kličejo v tistem redu, kakor so bili drug za drugim po številu glasov izvoljeni; ob enolikoglasju odloča žreb.

Pregledovalci računov.

Čl. 23. Računski pregledovalci pazijo na denarno gospodarstvo odbora, pregledujejo račune in poročajo o tem župnemu odboru in občnemu zboru ter predlagajo potrebne nasvete.

Župni vaditeljski zbor.

Čl. 24. Župni vaditeljski zbor sestoji:

- iz župnega načelnika, ki ga na predlog vaditeljskega zbora voli občni zbor;

- b) iz načelnikovega namestnika, ki ga voli vaditeljski zbor izmed sebe in ki ima to izvolitev predložiti župnemu odboru v potrditev.
- c) iz vseh načelnikov, njih namestnikov in vaditeljev posameznih župnih društev.

Čl. 25. Zbor skrbi za redno strokovno poslovanje župe in za izpolnjevanje njene naloge glede na telovadno izobrazbo in vzgojo ter na telovadni napredek. Zbor voli izmed sebe župne nadzornike in tekmovalne sodnike.

Župna javna telovadba.

Čl. 26. Župni in okrožni shodi in javne telovadbe naj se vrše menoma v krajih župnega okoliša.

Čl. 27. Društvo, v katerega kraju se vrši, določi shodu spored, ki ga pa morata odobriti župni odbor in vaditeljski zbor. Spored javne telovadbe sestavlja vaditeljski zbor ter ga predlaga odboru v potrditev.

Razne določbe.

Čl. 28. Upravno leto se pričinja s 1. januarjem in se končuje z 31. decembrom vsakega leta.

Čl. 29. Poslovni jezik je slovenski.

Čl. 30. sokolska župa je član Slovenske sokolske zveze.

Razsodišče in prizivno postopanje.

Čl. 31. Ako nastanejo v župni zvezi med člani župe ali med člani župe in odborom ali med člani odbora ali naposled med članom župe in članom odbora spori, odloča o njih razsodišče, ki proti njegovi odločitvi ni priziva. Razsodišče se sestavi na naslednji način: vsaka stranka izvoli

dva zaupnika, zaupniki pa predsednika. Odloča se o sporu z večino glasov. Posredovalec med spornimi strankami je župni starosta (prvi, ozir. drugi podstarosta); do njega se je strankam obračati; on določa, ako je potreba, strankam rok za izvolitev zaupnikov, tem pa rok za izvolitev predsednika; določa sam obotavljajoči se stranki zaupnike in zaupnikom predsednika, ako se ti ne morejo zediniti, ter predlaga, če treba, odboru razsodbo, da jo uveljavi.

Čl. 32. Člani posameznih društev smejo tudi proti odločitvam društvenega občnega zbora vložiti priziv na župni odbor. Priziv mora biti vložen najkasneje 4 tedne po vročitvi pismenega odloka, to pa po posredovanju društvenega odbora, ki mora ta priziv s svojim poročilom o njem takoj poslati župnemu odboru.

Razdružitev župe.

Čl. 33. Župa se razdruži, ako soglašajo s tem tri četrtine vseh društev ali ako glasujejo za to tri četrtine vseh zastopnikov, ki so navzočni pri župnem občnem zboru. V zadnjem primeru pa se morajo najmanj dve tretjini društev, ki pripadajo župi, udeležiti občnega zbora. Ako je bila župa poprej razpuščena, predno je mogla razpolagati s svojo imovino, pripade imovina Slovenski sokolski zvezi; če bi pa ta več ne obstajala, odločijo o tem člani zadnjega župnega odbora, in sicer v obeh primerih s pogojem, da se imovina odda zopet prvi župi, ki bi se ustanovila in bi obsegala več nego polovico društev razdružene župe.

Čl. 34. Telovadno društvo se pooblašča, da izposluje potrditev teh pravil in da skliče prvi župni občni zbor.

Iz slovanskega Sokolstva.

Tekme in slavnosti České Obce Sokolské v Pragi v dneh 26., 27., 28. in 29. junija 1909.

(Dalje.)

Sobota je bila namenjena šolski mladini. Z letenskega telovadišča je prikoral na razstavišče vesel, pevajoč narodne pesmi, naraščaj: 640 deklic in 450 dečkov v ličnih narodnih nošah pod vodstvom prof. Klenke, navdušenega gojitelja mladinskih iger. Mnogobrojno občinstvo je živahno pozdravljalo prihajajočo deco. Srce ti je poskakovalo veselja ob pogledu na ta mlada bitja, polna navdušenja, polna gorke ljubavi do rodne zemlje češke. Narodu, ki se mu tako vzgaja naraščaj, se pač ni bati prihodnosti: saj mora roditi vcepljanje sokolske stvari v ta mlada srca na tisoče in tisoče sadov. Takoj po prihodu na razstavišče so se pričele igre. Posamezne skupine dečkov in deklic so se postavile na določeni prostor in mahoma je nastalo živahno gibanje po vsem igrišču. Saj nisi vedel, kam bi pogledal: tu skakanje čez vrvi, tam mahanje z obroči, tam metanje žoge, tam zopet rajanje i. t. d. In opazujoč eno skupino, si videl, s kako okretnostjo, natančnostjo in fino eleganco se proizvaja igra. Pač je veljala zaslužena pohvala številnega občinstva po vsaki igri v prvi vrsti pridni in neutrudljivi deci, dalje pa tudi gojitelju teh iger, skrbnemu br. Klenki.

Drugi dan, v nedeljo ob 6. uri, so se pričele tekme, se nadaljevale v ponedeljek in se završile v torek.

Tekme so obsegale:

- I. tekmo vrst in posameznikov v vrstah: a) v višjem, b) v nižjem oddelku,

II. tekmo posameznikov za prvenstvo Č. O. S.,

III. proste tekme posameznikov,

IV. posebne tekme posameznikov.

I. Tekma vrst in posameznikov v vrstah.

Ta tekma je obsegala v obeh oddelkih a) dano vajo na drogu, krogih in konju na šir z ročaji, b) poljubno vajo na bradlji, c) skok v višino ob palici (mera za višji oddelek 1 m 60 cm, 1 m 70 cm, 1 m 80 cm, za nižji oddelek 1 m 40 cm, 1 m 50 cm, 1 m 60 cm), d) tek na 91 m 45 cm (najboljši čas za višji oddelek 13, za nižji oddelek 14 sekund), e) 2 izžrebani prosti vaji. Doseči je bilo mogoče 500 točk.

Nagrade za vrste so bile naslednje: za 80% točk lipov venec s trakom in srebrnim zletnim znakom in velika diploma, za 70% točk lipov venec in mala diploma, za 60% točk mala diploma; za posameznike: za 80% točk velika, za 70% točk mala diploma.

Izžrebana vaja za orodje (drog, konj na šir in krogi) je bila izmed petih sestav 5 vaja, izmed prostih vaj I. in II.

Višji oddelek:

Drog: Kolečni naupor s podprijemom in premet sklecno v veso — pri zakolebu preprijem soročno do nadprijema — velepremik — pri predkolebu vzmik — povs (nazaj) do strmoglave vese — prevlek in sunek v razovko v vesi zadaj — iztegnjena vesa zadaj — težni naupor razoročno zadaj — seskok naprej.

Konj na šir z r.: Iz premaha odnožno z desno zunaj, premah odnožno z desno nazaj in kolo odbočno v

levo — premah odnožno z levo not — strig odbočno v desno — strig odbočno v levo — premah odnožno z desno naprej — kolo odbočno v levo nazaj — premah odnožno z levo nazaj not — strig odbočno v desno — strig odbočno v levo — premah odnožno z desno nazaj — kolo prednožno z desno — kolo odbočno v levo s celim obratom v desno nad vratom in prednjim ročajem do stoje na tleh.

Krogi: Iztegnjena vesa — vznosna vesa — zakoleb — s predkolebom vzmik spredaj — povos (nazaj) v sklek (skrčeno oporo) — zgiba (skrčena vesa) in razovno v zgibi spredaj v strmoglavu veso — razovka v vesi zadaj — iztegnjena vesa zadaj — težni naupor raznoročno — spad nazaj do vznosne vese in prevrat raznožno nazaj v stoji na tleh.

Nižji oddelek:

Drog: Iz vese z nadprijemom prednos — iztegnjena vesa — težni naupor soročno — spad nazaj do vznosne vese spredaj — vzklopni naupor — toč v opori spredaj naprej — premik spredaj v veso — vzmik zadaj — seskok naprej.

Konj na šir z r.: Iz premaha odnožno z desno zunaj, premah odnožno z desno nazaj — kolo prednožno z desno — kolo odnožno z levo — kolo prednožno z desno — kolo odnožno z levo s celim obratom v desno v vzporo zadaj — premah odbočno v desno nazaj — kolo odnožno

z levo s $1\frac{1}{2}$ obratom v desno nad hrbtom in zadnjim ročajem v stoji na tleh.

Krogi: Iztegnjena vesa — vznosna vesa — z zakolebom izvinek naprej do vznosne vese — vzklopni naupor — spad naprej do vznosne vese — zakoleb — s predkolebom (uleknjeno) — strmoglava vesa — razovka v vesi zadaj — seskok.

Tekem se je udeležilo v višjem oddelku 9 vrst in 12 posameznikov, skupno 71 tekmovalcev; v nižjem oddelku 102 vrsti in 111 posameznikov, skupno 723 tekmovalcev.

V višjem oddelku so pri tekmovanju dosegle 3 vrste čez 80%, pet čez 70% in ena čez 60% točk, torej vseh 9 vrst čez 60% točk.

V nižjem oddelku je dosegla ena vrsta čez 90%, 28 čez 80%, 54 čez 70% in 19 vrst čez 60% točk, torej vseh 102 vrst čez 60% točk.

Posamezniki so dosegli v višjem oddelku: 9 tekmovalcev 90%, 19 t. 80%, 13 t. 70%, 17 t. 60%, ostalih 13 t. manj kot 60% točk; v nižjem oddelku: 31 tekmovalcev 90%, 228 t. 80%, 283 t. 70%, 128 t. 60%, 53 t. manj kot 60% točk.

Naslednji izkaz kaže razmerje med številom tekmovalcev in uspehi pri tekmi l. 1907. in 1909.

Tekmovalo je	v višjem oddelku		v nižjem oddelku	
	1907	1909	1907	1909
	106	71	1203	723
in doseglo točk 90%	2 = 1·90%	9 = 12·70%	7 = 0·60%	31 = 4·30%
80%	16 = 15·05%	19 = 26·75%	162 = 13·45%	228 = 31·50%
70%	23 = 21·75%	13 = 18·30%	530 = 44·05%	283 = 39·15%
manj kot 70%	65 = 61·30%	30 = 42·25%	504 = 41·90%	181 = 25·05%

Najboljši uspehi pri letošnjih tekmah so bili naslednji: Prve nagrade v razredu 80% so dosegli vrste:

v višjem oddelku: I. Praha II, 429·083 točk = 85·816%, II. Brno, 426·75 točk = 85·35%, III. Plzeň, 421·točk = 84·20%;

v nižjem oddelku: I. Král. Vinohrady III, 454·333 točk = 90·86%, II. Olomouc, 442·točk = 88·40%, III. Liberec, 438·166 točk = 87·63%.

Med posamezniki so bili prvi med onimi, ki so dosegli 80%:

v višjem oddelku: I. Czada Jos., Praha, 79·75 t. = 99·37%, II. Peča Lub., Plzeň, 76·50 t. = 95·63%, III. Sýkora Jos., Smíchov, 74·50 t. = 93·13% in Rádl Kar., Praha, 74·50 t. = 93·13%;

v nižjem oddelku: I. Svoboda Svatopluk, Vinohrady, 79 t. = 98·75%, II. Vácha Frant., Vinohrady, 77·5 t. = 96·87%, III. Hošek Florian, Vinohrady, 77 t. = 96·25%, in Raclavsky Jan., Olomouc, 77 t. = 96·25%.

Tekma za prvenstvo Č. O. S.

Ta tekma je obsegala tekmovalce: a) na drogu, b) na bradlji, c) na konju na šir, d) krogih, in sicer na vsem tem orodju v 1 dani in v 1 poljubni vaji, e) na konju vzdolž brez ročajev (veleskok), f) v skoku v višino (največja mera 1·50 m), g) v skoku v daljino (največja mera 5 m), h) v skoku v višino ob palici (največja mera 2·2 m), i) v prostih vajah (ena izžrebana, ena poljubna), j) v plezanju (po vrvi na

7 m; najboljši čas 11 sekund), k) v teku na 91 m 45 cm (najboljši čas 12 sekund), l) v metanju kamenene kocke 15 kg težke (največja zahtevana daljina 5·50 m), m) v dviganju bremen: 50 kg težek roček.

Doseči je bilo mogoče 230 točk.

Za orodje so bile dane naslednje vaje.

Drog. Iz kolebanja s podprijemom premik zadaj do iztegnjene vese zadaj — vzklopni naupor zadaj — cel obrat v levo (d.) do vzpore spredaj — podmetno kolebni naupor in skrčeni premah v prednos — vzpora zadaj — sevlek (nazaj) do strmoglave vese — prevlek do strmoglave vese spredaj — sevlek uleknjeno do razovke v vesi spredaj — iztegnjena vesa — težni naupor soročno — podmetno obrat v levo (d.) v podprijem — vzklopni naupor — veletoč naprej v stoji — zanožka na premet v desno (l.).

Bradlja. Iz kolebanja v opori na lehtih s predkolebom vzpora — s kolebom stoji na rokah v vzpori — cel obrat raznoročno v stoji na rokah — s predkolebom v vzpori preval nazaj uleknjeno v vzporo na lehtih — vzklopni naupor — kolo zanožno sonožno v levo (d.) v prednos — razovno stoji na rokah (v vzpori) — uleknjeno preval naprej v vzporo in kolo zanožno sonožno v desno (l.) in prednožka v levo (d.) s $\frac{1}{2}$ obratom v levo (d.) (odbočka čez obe lestvini).

Konj na šir z r. Prijem z desno na sprednji ročaj, z levo na vrat z naskokom:

Premah odbočno v levo in kolo prednožno sonožno v desno navspred v vzporo spredaj na ročajih — kolo prednožno z desno — kolo odbočno v levo — kolo odbočno v levo z raznoročnim preprijemom z desno na zadnji ročaj, z levo na hrbet — kolo prednožno z desno nad hrbtom in zadnjim ročajem — premah odbočno v levo in kolo prednožno z desno navspred nad sedlom v vzporo spredaj na ročajih — kolo odbočno v levo nad sedlom — kolo odbočno v levo s celim obratom v desno nad vratom in sprednjim ročajem v stojo na tleh.

Krog i. Iztegnjena vesa — vznosna vesa — z zakolebom naupor v prednos — vzpora — razovka brez podpore — sevlek (naprej) razovno v razovko v vesi zadaj — izvinek nazaj — vzmik spredaj v vzporo — toč nazaj polagoma (uleknjeno) v vzporo — spad nazaj v vznosno veso — z zakolebom izvinek naprej v vznosno veso zadaj — premah raznožno naprej v stojo na tleh.

O nagradah je veljala določba, da dobe prvi trije tekmovalci lipov venec s trakom in srebrnim znakom, veliko diplomu in srednjo medaljo Č. O. S., na kateri se označita ime tekmovalca in njegov uspeh; vsi ostali, ki so dosegli 80% točk, lipov venec s trakom in srebrnim monogramom in veliko diplomu, oni pa, ki so dosegli najmanj 70% vseh dosežnih točk, veliko diplomu.

K tekmi za prvenstvo je bilo priglasih 26 telovadcev. Dokončalo je tekmo 23 telovadcev z jako častnim uspehom.

Naslednji izkaz kaže razmerje med številom tekmovalcev in uspehi pri tekmi l. 1907. in 1909.:

	1907	1909
Za prvenstvo je tekmovalo tekmovalcev	18	23
Dosegli so 90% (Czada 89.78%)	—	—
80%	—	2
70%	2	9
60%	5	7
manj kot 60%	11	5

Uspeh letošnje tekme za prvenstvo je bil naslednji: od dosežnih 230 točk so dobili: 1. Czada Jos., Praha, 206:50 t. = 89.78%, 2. Starý Kar., Poděbrady, 189:50 t. = 82.39%, 3. Janik Em., Třebechovice, 174:50 t. = 75.80%, 4. Vachulka Kar., Vyšhrad, 173:40 t. = 75.43%, 5. Machovský Frant., Mladá Boleslav, 173:— t. = 75.21%, 6. Peča Lubomir, Plzeň, 168:50 t. = 73.26%, 7. Vácha Vaclav, Vinohrady, 168:— t. = 73.04%. (Konec prih.)

Vestnik slovenskega Sokolstva.

Slovensko Sokolstvo v Ameriki.

Predsedstvo Slovenske sokolske zveze je sklenilo stopiti v ožji stik s slovenskim Sokolstvom v Ameriki. V ta namen se je obrnilo do „Sokola“ v Clevelandu, ki se je ustanovil že leta 1897. in ki mu načeluje marljivi odbor, namreč bratje starosta Fran Butala, podstarosta Jakob Grdina, načelnik Jos. Kalan, podnačelnik Anton Peterlin, tajnik Fran Hudovernik, blagajnik Andrej Kranjc ter odborniki Andrej Noč, Fran Prevec, Fran Černe, M. Lukner, Peter Pikš, Fran Cirk, Fran Pikš in zastavonoša Ivan Končan. S kakim veseljem so ta korak pozdravili naši rojaki onostran Atlantskega oceana, pričajo njih pisma. Poslali so nam društvena pravila, opis proslave deset letnega društvenega obstoja ter več krasnih sokolskih slik, obenem so se naročili na več izvodov „Slov. Sokola“. Ne mine skoro teden, da ne bi prejeli kakega poročila o delovanju ter posameznih priredbah tega društva. Iz obširnih pisem je posneti, kako težko stališče ima to društvo glede članstva. Po ogromni večini so člani delavci, ki delajo po raznih tovarnah in rudokopih; kakih 6 do 8 mesecev delajo, potem pa gredo za delom zopet drugam, v druga mesta in države, razmeroma mnogo pa jih ugrabi neizprosna smrt; tako n. pr. sta preminila tekoče leto dva marljiva člana br. A. Benedek (društveni častni član) ter J. Zalokar, ki ju je društvo korporativno z zastavo spremilo k večnemu počitku daleč proč od mile domovine, ob krsti pa jima je postavilo častno stražo. Obstanek društva je jako otežkočen; vzornemu odboru gre za vzdrževanje vsa čast, tem boljker društvo vzlíc raznim zaprekam prav lepo uspeva; šteje namreč nad 100 rednih članov. V najnovejšem času je začelo z vadbo deškega naraščaja, kmalu pride na vrsto — kakor nam poročajo — tudi dekliški. V kratkem času si zgradijo lastni svoj dom — „Slovenski sokolski dom v

Clevelandu“; v to svrhu so ustanovili že poseben fond. V svojem poslednjem pismu nam naznanjajo, da se udeležijo 50letnice slovenskega Sokolstva, ki se ima proslaviti leta 1913. v Ljubljani, korporativno z zastavo, ter so tudi v to svrhu ustanovili že poseben „potni fond“, v katerega prispevajo z rednimi mesečnimi doneski. Društvo je odposlalo na letošnji sokolski zlet, ki se je vršil 26., 27., 28. in 29. avgusta v Čikagu, odposlanstvo 4 članov pod vodstvom brata Rudolfa Perdana. Deputacija je sporočila vsem zbranim Sokolom, posebej še odposlanstvu češkega Sokolstva iz Prage iskrene pozdrave slovenskega Sokolstva. Za prihodnje leto nas vabijo, da naj se po deputaciji udeležimo ameriškega sokolskega zleta, ki se bo skoraj gotovo vršil v Clevelandu. Kolikor obžalujemo na eni strani, da nam bo težko mogoče udeležiti se tega zleta ob naših razmerah, ko skoro nobenemu izmed slovenskih Sokolov ni mogoče odtegniti se za toliko časa svojemu poklicu ter domu, tako pa nas nepopisno veseli naznanilo, da se bratsko društvo v Clevelandu udeleži proslave 50letnice slovenskega Sokolstva v Ljubljani. Bratje! Sprejeli vas bodemo z razprtimi rokami, radostnega srca ter delili po bratovski z vami vse, kar nam nudi vaša in naša skromna stara domovina!

Sokolski zlet v Krškem dne 1. avgusta 1909.

Društva bodoče celjske sokolske župe so priredila svoj zlet o priliki razvitja prapora krškega Sokola dne 1. avgusta t. l. Udeležilo se je zleta 16 slovenskih sokolskih društev, in sicer deputacija ljubljanskega Sokola z društveno kot zvezno zastavo, Ljubljana I., z zastavami: Novo mesto, Radovljica in Ribnica; društva bodoče celjske župe: Braslovče, Brežice (z zastavo), Celje (z zastavo), Hrastnik, Krško, Maribor, Št. Jur, Sv. Križ, Trbovlje, Zagorje (z zastavo) ter Žalec. Slovenskih Sokolov je bilo v kroju 215 z 8 zastavami. Bratje Hrvati so nas obiskali v lepem številu, 120 v kroju, z zastavo zagrebškega Sokola. Pri razvitju prapora so go-

vorili župan krški g. dr. Romih, tajnik hrvatske sokolske zveze br. dr. Janeček in starosta krškega Sokola br. Humek.

Izprevod se je izvršil v štiristopih, vendar bi bilo umestneje, take izprevode urediti v dvoredih, kakor je sploh že običajno v slovenskem Sokolstvu.

Pri javni telovadbi je nastopilo 89 slovenskih Sokolov v prostih vajah. Izvedle so se dobro, le tempo naj bi bil hitrejši. Orodne telovadbe se je udeležilo 9 vrst društev snujoče se celjske župe, in sicer na 3 drogih, 3 bradljah, 1 konju, 1 kozi in v skoku na višino. Izvedbe na orodju so bile prav povoljne, odlikoval se je posebno celjski Sokol; jako ugajale pa so tudi skupine žalskega Sokola na kozi. Tudi ostale vrste so se potrudile. Poročevalec je le malokje opazil skrčene noge ali prekinjeno sestavo. Vaje s palicami je izvajalo prav dobro 20 dečkov krškega Sokola. Ženski oddelek (Krško, Brežice 33) je nastopil z obroči ter točno izvedel svojo nalogo. Glede nastopa ženskega oddelka v Krškem je omeniti, da naša zveza sokolskih čepic ženskim oddelkom še ni privolila. Poročevalec je že lansko leto na to opozoril. Pohvaliti pa je naše sestre posebno glede pravih korakov, tudi tedaj, ko je godba prejenjala; pravilno enakomerno korakanje v četi priča o skrbni gojitvi redovnih vaj in dobri društveni disciplini. Bratje Hrvati so nastopili z boksom (6) ter s prav dobro vrsto na bradlji. Ženski oddelek zagrebškega Sokola pa je precizno izvajal vaje z vretenci in nenavadno skladno vaje s kiji. D.

Goriško. „Sokol“ v Gorici je imel dne 21. avgusta t. l. izreden občni zbor, pri katerem se je izvolilo 12 delegatov za zvezni občni zbor, to so bratje: dr. Levpušček, dr. Puc, L. Kranjc, A. Podgornik, A. Bašin F. Bratuž, B. Saunig, M. Černetič, A. Černigoj, J. Kerševani, J. Boštjančič in J. Jamšek. Za delegate za župni ustanovni občni zbor so bili izvoljeni bratje: dr. Levpušček, dr. Puc, L. Kranjc, A. Podgornik, A. Bašin, B. Saunig, F. Bratuž, A. Černigoj, V. Knaflič in J. Malik.

V Vrtojbo je pohitelo dne 22. avgusta t. l. 37 Sokolov iz Gorice, 7 iz Črnič, 6 iz Prvačine in 4 iz Mirna na kolesarsko slavnost. Dve vrsti „Sokola“ iz Gorice sta telovadili na drogu in bradlji z enkratno menjavo orodja. Konec javne telovadbe so tvorile skupine vseh telovadcev na bradlji, ki so dosegle pri mnogobrojnem številu gledalcev naravnost buren aplavz.

„Sokol“ v Štandrežu je povabil primorska društva na sodelovanje pri svojem prvem nastopu dne 29. avgusta t. l. 152 Sokolov v kroju se nas je zbralo v telovadnici „Sokola“ v Gorici, od koder smo skupno, razdeljeni v 3 zборе, odkorakali skozi glavne ulice poitalijančene Gorice v slovenski Štandrež. Ako je bil že ta pohod za Sokole velik in zelo važen uspeh — primorsko Sokolstvo je korakalo prvič skozi Gorico — je bil še večji uspeh oni, ki ga je doseglo z javno telovadbo. Pri prostih vajah je nastopilo 62 telovadcev. Pri orodni telovadbi, in sicer na drogu in bradlji, je nastopilo 6 vrst z enkratno menjavo. Vrste so postavila društva: Ajdovščina 1, Gorica 2, Štandrež 2 in Trst 1. Po orodni telovadbi je izvedlo domače društvo 2 skupini na drogu in 2 na bradlji. Bile so sicer preproste, toda čedne in so zelo ugajale.

„Sokol“ v Prvačini je imel dne 30. avgusta t. l. ob izredno mnogoštevilni udeležbi (skoraj 100 članov) redni letni občni zbor. Novo izvoljeni odbor se je konstituiral naslednje: starosta: Peter Leban, podst.: Henrik Zorn, načelnik: Hinko Furlani, tajnik: Anton Zorn, blagajnik: Vinko Tušar, odbornika: Jakob Gregorič in Rihard Vodopivec. Društvo šteje 112 članov, 12 telovadcev. Kroj ima 25 članov. Ker ima društvo zemljišče vredno 2000 K in 1000 K gotovega denarja, se skliče v najkrajšem času izreden občni zbor, na katerem se bode posvetovalo izključno le o zidanju toli zaželjenega „Sokolskega doma“ in o nakupu potrebnega telovadnega orodja.

V Cerkno je poletelo dne 5. septembra t. l. 27 Sokolov iz Gorice. 20 telovadcev je nastopilo z notranjskimi Sokoli pri prostih vajah, 1 vrsta pa je telovadila na bradlji.

Mirenski Sokol je priredil tudi letos svojo notranjo društveno veselico dne 5. septembra t. l., pri kateri so člani izvajali proste vaje in telovadili na orodju. Prvič na Goriškem je nastopil tudi ljudskošolski naraščaj.

Sokolska ideja si pridobiva v naši deželi čim dalje več sveta. O priliki odkritja Volaričevega spomenika v Kobaridu dne 8. septembra t. l., h kateremu je „Sokol“ v Gorici poslal deputacijo 10 bratov, se je postavila tudi zibelka novemu bratu „Sokolu“ v Kobaridu. Pri posvetoivanju, ki se je priredilo, se je izvolil pripravljalni odbor, na čelu mu vrli župan g. Gruden, da pripravi vse potrebno za sklicanje ustanovnega občnega zbora. Kake simpatije uživa mladi „Sokol“, kaže to, da ima obljubljenih denarnih podpor v znesku 1300 K (redke primer), od narodnih dam pa krasno zastavo. Novemu bratu pa kličemo: Rasti in procvitaj ter orji ledino po Soški dolini.

Ajdovski Sokol je proslavil obletnico svojega obstanka dne 8. septembra z javno telovadbo. Nastopil je ljudskošolski naraščaj z vajami s praporci. Članstvo je izvajalo celjske proste vaje, na orodju so pa telovadile 3 vrste iz Ajdovščine in 1 iz Črnič. Na zdar! *Lud. Kranjc.*

Popravek. Poročilo o zletu primorskih sokolskih društev na Opčinah v zadnji številki našega lista nam je na str. 61. v drugem predelku v predzadnjem odstavku popraviti v toliko, da sta vaje s palicami deškega naraščaja kazala Miloš Rybač in Egon Pretner.

Prispevki za stavbni sklad ljubljanskega „Sokola“ v mesecih maju, juniju, juliju, avgustu in septembru 1909. l.: Glavna posojilnica K 60, na kresni veselici nabrala ga. dr. Murnikova K 75.54, Hamerlitz, Radovljica, K 1, iz nabiralnika v odborovi sobi K 6.21, dr. F. Widischer K 10, za prodane bloke: L. Rogl št. 29 — 20 K, Žane Vernik št. 39 — 20 K, Fr. Miklavc št. 31 in 32 — 40 K, M. Hrovatin št. 22 — 20 K in V. Bukovnik št. 2 — 20 K. Redni prispevki: dr. V. Murnik petkrat po 5 K, Žiga Vodušek petkrat po 2 K, petkrat po 1 K pa bratje: dr. A. Švigelj, L. Rogl, neimenovanec, A. Jagodic, A. Kostnapil, Fr. Kandare, C. Koch, A. Hudovernik, V. Rohrman, U. pl. Trnkoczy, I. Ružička; J. Mešek petkrat po 0.50 K. Za pol leta naprej br. J. Česnik 6 K. Skupaj 371 K 25 h.

VADBENI VEČERI.

Leto I. V Ljubljani, 25. septembra 1909. Štev. 9.

Vadba celjskih prostih vaj.

Na vseh letošnjih slovenskih sokolskih zletih so se izvajale celjske proste vaje. Na prvih ne vedno zadovoljivo, na poznejših se je povsod pokazal že znaten napredek vsaj glede na časovno skladnost, ki je bila na nekaterih zletih celo popolna. Ali dandanes se tudi pri izvedbi prostih vaj v masi zahteva ne samo čim popolnejša hkratnost izvajanja, ampak tudi kar najboljša izvedba v podrobnostih. Glede na te pa je v mnogih društvih še zmeraj veliko nedostatkov. Treba tu še dokaj vztrajnega in pazljivega dela, da se odpravi površnost mnogoterega giba in položaja, da se proste vaje tudi v podrobnostih izpilijo kar najnatančneje.

Skoro leto dni nas še loči od celjskega zleta. Časa dovolj, se bo kdo tolažil! Res, časa dovolj, ali tudi napak in torej dela dovolj!

Zlasti za mlajša, pa tudi za nekatera starejša društva ne bo odveč, če obrazložimo posamezne gibe in položaje prostih vaj za celjski zlet, objasnimo napake ter tudi opišemo, kako se je vesti pri vadbi prostih vaj sploh.

Nastop, temeljna postava, uravnava.

Proste vaje je pred vsem treba vaditi v posameznih vrstah.

Temeljna postava je tudi v boljših društvih potrebna izboljšanja. Vaditelj jo preglej zato ponovno, pred vsem pa takoj izpočetka pri vsakem telovadcu v vrsti, stoječi v redu pred teboj:

1. Glavo je držati pokoncu in nekoliko nazaj naklonjeno, brade ni moliti naprej, usta je imeti zaprta, dihati je skozi nos.

Pogostna napaka je, da telovadec drži glavo preveč naprej nagnjeno ali pa, če ga opomniš na napako, da jo zopet preveč nazaj nakloni. Tudi pogled je dostikrat obrnjen v tla, pa bi moral biti naravnost naprej.

2. Trup bodi uleknjen. Rami je držati ravno in se ne smeta navzgor vleči. Lopatici je toliko nazaj potegniti, da se napno prsi. Trebuha ni niti napenjati, niti preveč nazaj potezati.

3. Malo navzad potegnjeni, v laktih nalahko napeti roki naj se s sklenjenimi in iztegnjenimi prsti dotikata vnanje strani stegen.

Dostikrat se opaža, da imajo telovadci roke preveč spredaj, a ne na vnanji strani stegen. Palec naj bo ob hlačnem šivu ter naj ne moli od drugih prstov stran.

V laktih morata biti roki nalahko — ne krčevito, toda docela napeti. Istotako prstov ni krčevito iztegovati. Doslej je bilo prste držati „rahlo skrčene“. V prihodnje bodo brez dvoma čestejši primeri, v katerih bo izvajati gibe pri prostih vajah z odprtimi pestmi in iztegnjenimi prsti.*) Dobro je zategadelj, če se telovadec že pri temeljni postavi redovnih vaj navadi prste držati iztegnjene.

4. Koleni morata biti popolnoma, toda ne krčevito napeti. Peti bodita v ravni črti staknjeni. Stopali bodita enakomerno ven obrnjeni, prsti ene noge za dolžino stopala oddaljeni od prstov druge noge.

Jako česta je napaka pri začetnikih, da v kolenih nimajo napetih nog. Tudi da peti nista staknjeni v pozoru, je opaziti sempatja celo pri javnih telovadbah. Vaditelj pazi zlasti tudi na to, da sta stopali na obe strani v enaki meri ven obrnjeni, ne na eno bolj, na drugo manj, sicer je telovadec

*) Pri celjskih samo v enem primeru, sicer z rokami, stisnjenimi v pest.

zasukan na eno ali drugo stran, vsled česar se vrsta ne more dobro uravnati. Dostikrat imajo telovadci tudi premajhno razdaljo med prsti ene in druge noge.

5. Telesna teža naj počiva enoliko na prstih (sprednjem delu stopala) obeh nog; to dosežeš s tem, da se nalahno nagneš naprej.

Pogosto je videti, da je telovadec samo s trupom naklonjen naprej, pa bi moral s celim telesom v ravni črti biti nagnjen.

Temeljni postavi obračajte, vaditelji, največjo pozornost. Pri nas se je doslej silno zanemarjala kot nekaj, česar sploh ni treba vaditi, češ, da jo takoj vsakdo zadene pravilno. Pa ni tako. Ni lahka in dokaj vaje je treba, predno se navadijo telovadci neprisiljenega, pa vendar pravilnega držanja v temeljni postavi. Zato treba tudi pri boljših vrstah vedno na temeljno postavo paziti, vsako napako takoj popraviti. Zato jo pregledaj, vaditelj, takoj izpočetka, predno se vrsta razstopi za proste vaje, in pozneje tudi v razstopu večkrat.

Istotako pa še pred razstopom natanko popravi, če treba, uravnava vrste ter pouči telovadce, kako se jim je vesti, da bodo pravilno uravnani. Opis uravnave in napake, ki se jih je treba varovati, glej, v „Slovenskem Sokolu“ iz l. 1904. na strani 58. (Redovne vaje v členu.) Slabe uravnave je najčešče kriva slaba temeljna postava posameznikov. Ne moremo je zategadelj zadosti priporočiti pozornosti vadiateljevi. Neredko je opaziti v vrstah, da se znajo nekateri telovadci nagniti bolj naprej kakor drugi. Nagnjenje uravnaj vaditelj po telovadcu, najslabšem v tem pogledu, od tega pa zahtevaj seveda, da se nagne, kar najbolj more, ter ga navajaj, da se tudi sam vadi, da doseže čim prej druge. Ni pa menda treba opozarjati, da se je nasprotno tudi izogibati pretiranega nagibanja, saj je močno nagnjenje naprej jako težko.

Telovadce navajaj vaditelj na to, da se sami vedno že pri nastopu v vrsto uravnajo dobro in hitro. Pri boljših

telovadcih sploh ne bi smela nastati potreba za specijalno povelje („V desno [v levo] se — **ravnaj!**“). To uravnanje brez povelja pa se mora izvršiti takoj ob nastopu in kolikor mogoče hitro. Nagel pogled na desno, ko stopi v vrsto, mora telovadcu zadostovati, da spozna, kaj mu je storiti, da bo uravnan: pomakniti se naprej, ali nazaj, nagniti se bolj ali manj naprej, zasukati se malo na desno ali na levo i. t. d. Ta poprava se mora hitro izvršiti in je v pozoru na mestu dovoljena brez povelja vaditeljevega (celi vrsti) ali brez njegove opozoritve (posameznemu telovadcu) le takoj ob prvotnem nastopu v red.*) (Dalje prih.)

*) Ne pa tudi po prehodu iz „odmora“ v „pozor“. Na povelje „pozor!“ je telovadcu na mah zavzeti predpisani položaj in mirno ter strumno vztrajati v njem, brez oziranja, brez najmanjšega premikanja in popravljanja. Zato pa mu je že poprej v „odmoru“ stati tako, da bo v pozoru takoj popolnoma uravnan.

Istotako ni dovoljeno, popravljati uravnava brez povelja ali opozoritve vaditeljeve po izvedbi raznih premen pri redovnih vajah na mestu (na pr. iz zastopa v red, dvostopa v dvored, četverostopa v dvored i. t. d.). Telovadcu je paziti, da izvede premeno tako, da bo v novi postavi takoj uravnan. Uravnavati se je dalje posameznemu telovadcu med korakanjem, po prehodu iz pohoda v stanje pa zopet samo v gotovih primerih, na pr. pri stiku iz korakajočega zastopa v red, ne pa tudi po ustavitvi korakajočega reda na povelje „Postati — **stoj!**“; tu je paziti telovadcu, da je že med korakanjem uravnan ter da zlasti zadnji korak stori tako, da je red po ustavitvi takoj uravnan.

Vobče se je torej telovadcu uravnavati samo med izvedbo premen na mestu ali med korakanjem. Sicer mu je stati nepremično, četudi bi ne bil docela uravnan, popraviti se mu je šele na povelje ali opozoritev vaditelja. Tudi pri prostih vajah se je uravnavati med izvedbo in ne po izvršenem gibu.